

Suriyeli Mültecilerin Sosyal Entegrasyonu: Reyhanlı Örneği

Social Integration of Syrian Refugees: Reality Example

ÖZET

Önceleri misafir olarak görülen Suriyeli mülteciler, Suriye'deki iç savaşın uzamasıyla birlikte kalıcı hale gelmektedir. Türkiye'ye mülteci olarak gelen yaklaşık 3 milyon Suriyeliden, özellikle barınma merkezleri dışında kalanlar, kentlerde ekonomik, sosyal ve kültürel sorunlar yaşamakta, yaşanan bu sorunlara bağlı olarak bir uyum ve entegrasyon sorunu ortaya çıkmaktadır.

Kentle uyum sorununun ve yerel halkla bütünleşmenin (entegrasyonun) Reyhanlı özelinde ele alındığı bu çalışmada amaç, ilçe merkezinde yaşayan Suriyeli mültecilerin yaşadıkları sorunları tespit etmek ve bu konularda çözümler geliştirmektir. Yaşanan uyum sorunu ve entegrasyon hem Reyhanlılar hem de Suriyeliler için geçerlidir. Bu nedenle çalışma kapsamında, 150 denekle, anket çalışması uygulanmıştır. Elde edilen sonuçlar misafirlüğün uzamasıyla birlikte sorunların da arttığını göstermektedir. Artan sorunları aşmanın tek yolu sağlıklı bir uyum ve entegrasyon sürecidir. Kuşkusuz uyum süreci ve entegrasyon (bütünleşme) tarafların karşılıklı anlayışını gerektiren, uzun ve sabır isteyen, karmaşık sorunlara çözüm aranan zorlu bir yol haritasıdır.

Anahtar Kelimeler: Suriye, Entegrasyon, Uyum, Reyhanlı, Göç, Mülteci

ABSTRACT

Priorities, Syrian refugees have emerged with the prolongation of the civil war in Syria. 3 Million Syrians coming to Turkey as refugees, economic in urban living, social and cultural issues, there arises a problem and unified integration.

It is possible that the prime ministers of integration with the city and integration with the local people can live and live with the nature of this city. The harmonious problem of living and integration is necessary for both Reyhanans and Syrians. In these back-up studies, the survey study was applied to 150 subjects. The results obtained are the realization that problems with the prolongation of the guests are also increasing. Overcoming the increasing problems. There is no doubt that the harmonization process and the mutual orientation of integration (integration) sides are a demanding road map that requires long and patience.

Keywords: Syria, Integration, Integration, Reyhanlı, Migration, Refugee

GİRİŞ

Toplumsal yapının yeniden şekillenebilmesi açısından göç hareketlerinin rolü yadsınamaz. Toplumlar, içerisinde değişik grupları ve kültür öğelerini barındıran geniş bir toplumsal sistem ve ilişkiler ağıdır. Bu bağlamda göç unsuru, toplumun bu farklılığını bir çerçeve içerisinde alarak göç edilen yeri yaşanılır hale getirmeye ve birey ile toplum arası ilişkileri bütünleştirmeye çalışan bir araç olmalıdır. Söz konusu durumda sosyal bütünleşme ve entegrasyon düzeyinin artırılmasına yönelik rasyonel politikaların oluşturulması son derece önem arz etmektedir. Öyle ki devletler, göç olayları karşısında gerekli planları yapmakla ve toplumların yapısına yansiyacak olası olumsuzlukları en aza indirmekle sorumludurlar. Bu doğrultuda gerçekleştirilebilecek politikalar, göç eden kişi ve grupların göç ettikleri toplumun istikrarını bozmayacak biçimde hayatlarının idame edilmesini sağlayacak düzeyde olmalıdır.

Çalışmamızın temel konusunu uyum ve entegrasyon sürecinin toplumsal kabul üzerindeki etkisi oluşturmaktadır. Göçün toplumsal entegrasyona etkileri irdelenerek psiko-sosyal boyutu ve sosyal bütünleşme kavramları üzerinde durulmuştur. En nihayetinde yıkıcı ya da yapıcı toplumsal bir etkiye sahip olabilen yer değiştirme eylemi, hangi nedenle ve ne şekilde hayat bulursa bulsun gerek göç alan ya da göç veren ülkeyi gerekse göç edenleri yakından ilgilendiren, doğru ve gerçekleştirilebilir politikalarla, çözümlenebilen evrensel bir harekettir.

Bu çalışmada, Suriyeli mültecilerin kente uyum ve bütünleşme süreçleri bir sınır ilçesi olan Reyhanlı özelinde ele alınmaya çalışılmıştır. Çalışmada mültecilerin uyum ve entegrasyon durumları, sosyo-demografik ve sosyo-ekonomik özellikleri üzerinden anlaşılmasına ve analiz edilmeye çalışılmıştır. Araştırmanın örneklemini Reyhanlı'da yaşayan 150 Suriyeli mülteci oluşturmaktadır. Araştırma sonucuna göre Suriyeli mültecilerin uyum sağlamada çok fazla zorluk yaşamadıkları ve bu uyum ve entegrasyonun kolaylaştırılmasını sağlayan birçok faktörün öne çıktığı görülmektedir.

Ali Ünsal¹

Mustafa Karasu²

Mustafa Akan³

Ayşe Bilen⁴

How to Cite This Article

Ünsal, A., Karasu, M., Akan, M. & Bilen, A. (2024). "Suriyeli Mültecilerin Sosyal Entegrasyonu: Reyhanlı Örneği", International Academic Social Resources Journal, (e-ISSN: 2636-7637), Vol:9, Issue:3; pp:212-222. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.12598583>

Arrival: 06 April 2024

Published: 30 June 2024

Academic Social Resources Journal is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

¹ Okul Müdürü, Yahya Turan Fen Lisesi, Hatay, Türkiye

² İl Müdür Yrd. Hatay MEM. Hatay, Türkiye

³ Şube Müdürü. Reyhanlı MEM. Hatay, Türkiye

⁴ Kumlu İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü. Hatay, Türkiye

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Göç, İnsanlık tarihi kadar eski bir olgudur. Göç, zoraki ya da isteğe bağlı olarak, bir idari sınırı geçerek ikamet sahasını devamlı ya da uzun süreli olarak değiştirme olayıdır. İnsanlığın ortaya çıktığı tarihsel süreç boyunca yer değiştirme hareketi olan göçlerin niteliğinde sürekli değişimler söz konusu olmuştur. İlk zamanlarda göç olayları daha ziyade coğrafi, açlık, kıtlık ve iklim koşulları gibi nedenlerden kaynaklanırken günümüzde bu nedenler yerini kültürel, siyasi, iktisadi, dini, eğitim, sanayileşme, savaş, gereksinim vb. nedenlere bırakmıştır. Buradan hareketle geçmişten günümüze toplumların göç olgusu ile karşı karşıya kaldığı görülmekte ve pek tabii konuyla ilgili çalışmalar yapan araştırmacıların da ilgisini çekmektedir. İnsanlığın bu serüvenini takip etmek isteyen araştırmacılar farklı göç tanımlarına değinerek göç sürecini açıklamayı amaçlamışlardır.

Göç kavramı; kişilerin yaşamakta olduğu topraklardan, alıştıkları sosyal yapılarından, hâlihazırda sahip oldukları ekonomik imkânlardan kısacası toplumsal yaşamın birçok unsurundan uzaklaşarak veya uzaklaştırılarak yeni yaşam alanlarına kapı açması olarak ifade edilebilmektedir (Toros, 2008: 9).

Daha geniş kapsamlı bir göç tanımı yapılacak olursa; bir yerden başka bir yere yapılan, sosyo-kültürel, politik ve bireysel dinamiklerden etkilenen, kısa-orta ve uzun vadeli olabilen bu eylemin, geriye dönüş planlı veya sürekli yerleşim hedefi güden bir yer değiştirme hareketi olduğu anlaşılmaktadır (Yalçın, 2004: 12-13).

Bahsi geçen farklı tanımlardan da anlaşılacağı üzere göç kavramı çok boyutlu ve karmaşık bir yapıya sahiptir. Tarif edildiği üzere bu durum, göçe ilişkin tanımlarda çeşitliliğe yol açmakta ve göç hareketlerinin sınıflandırılmasında da bu çeşitliliğe rastlanılmaktadır. Ancak görülmektedir ki ortak unsur olan yer değiştirme hareketi toplumların demografik, kültürel, sosyo-ekonomik yapısını ve bunların gelişimini biçimlendiren dinamik bir süreç olarak karşımıza çıkmaktadır. Bir ülke ve toplum için göçün konusu yalnızca toplumsal, siyasi, kültürel, ekonomik, yönetsel ve hukuksal yönlerden ibaret değildir.

Göç, bireyleri ve toplumları temel insan haklarından, yaşama hakkı ve can güvenliğinden yoksun bırakma gibi kapsamlı ve insani niteliği olan bir olgudur. Göç eden kişiler ve göç edilen ülke vatandaşları arasındaki etkileşim, çoğunlukla göçmenlerin kendi kültürlerini beraberinde gittikleri o ülkeye götürmelerinden kaynaklı kültürel değişim sürecini de beraberinde getirmiştir. Son birkaç yıldır bir arada yaşadığımız Suriyeli mültecilerin, Türk toplumuna uyum sağlayabilmesi ve Türk toplumunca da sosyal kabul görüp görmeyeceği birçok araştırmanın da konusu olmuştur. Elde edilen son verilere göre, dünyada en fazla mülteciye sahip ülke olarak ifade edilen ülkemiz için bu denli fazla sayıda mülteciyi uzun süre için kabul etmenin zor bir sınav olduğunu vurgulamışlardır.

Çoğu zaman mülteci kavramıyla sığınmacı kavramı birbirine karıştırılmaktadır. Oysaki bu iki kavram arasında net bir ayrım vardır. Sığınmacı, mülteci olgusunda da olduğu gibi, kaçtığı ülkeye sığınma talebinde bulunan kişidir. Bu hususta, ülkesini terk edip başka bir ülkeye kaçan kişinin o ülkenin yetkilileri tarafından soruşturma evresinde olması durumu bulunmaktadır. Sığınmacı ile mülteci arasındaki en belirgin fark sığınmacının hukuki açıdan soruşturma aşamasında olmasıdır. Bununla birlikte, mülteci tanımlamasında yer alan nedenler de sığınmacı tanımı içinde yer almaktadır. ‘Vatansızlık’ kavramı da mülteci kavramıyla bağlantılı olarak sıklıkla kullanılan bir terim olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu bakımdan ‘vatansız’ kavramının tanımına da yer vermek yerinde olacaktır. Hukuki anlamda vatansızlık, bir devletin vatandaşlığına tabi olan fakat oradan ayrılınca ya kendilerinin koruma talep etmeyi reddetmesinden ya da tabiiyeti bulunduğu devletin onlara koruma sağlamayı kabul etmemesinden ötürü kendi devleti tarafından korunmayan kişilerin durumu olarak tanımlanmaktadır.

Mültecilerle ilgili ilk düzenleme Mültecilerin Hukuki Statüsüne İlişkin 1951 Cenevre Sözleşmesidir. Bu sözleşmede “İrki, dini, tabiiyeti, belli bir toplumsal gruba mensubiyeti veya siyasi düşünceleri yüzünden zulme uğrayacağından haklı sebeplerle korktuğu için vatandaşı olduğu ülkenin dışında bulunan ve bu ülkenin korumasından yararlanamayan ya da söz konusu korku nedeniyle, yararlanmak istemeyen; yahut tabiiyeti yoksa ve bu tür olaylar sonucu önceden yaşadığı ikamet ülkesinin dışında bulunan, oraya dönemeyen veya söz konusu korku nedeniyle dönmek istemeyen her şahıs mülteci olarak tanımlanmaktadır.

Göç yaşantısında çevresel değişimle beraber kişi ve kişi gruplarının uyum süreci de pek tabii olumsuz yönde etkilenebilmektedir. Göç süreci sonunda uyum problemlerinin sıklıkla yaşandığı görülmekte ve ayrıca ruh sağlığı açısından da benlik saygısı, yaşam doyumu ve kültürlenme gibi kavramlar insan ilişkilerinde özellikle davranışsal değişimlere neden olmaktadır.

Bir topluluğa veya gruba aidiyet duygusu taşımanın önem kazandığı entegrasyon (bütünleşme), asimilasyon, marjinalleşme ve ayrışma gibi kavramlar göç olgusunun etkilerini bizlere göstermektedir. Gerek göç eden kişiler, gerekse göç alan ülkeler açısından entegrasyon kavramının öne çıkan en önemli boyutu sosyo-kültürel açıdan ortaya çıkmaktadır. Toplumları oluşturan bireylerin kendi kimlikleriyle içinde buldukları topluma katılma sürecinde ortaya çıkan kavram bütünleşmedir. Bütünleşme kavramı bir nüfus topluluğunun öteki bir nüfus topluluğuyla ya da tüm nüfusla tümüyle kaynaşması anlamına gelmektedir. Göçmenler açısından kendi üzerlerine düşen görev, yaşadıkları topluma ve o kültüre kendi öz kültürlerinden kopmadan uyum sağlayabilmek iken, göç edilen ülkeye ve ülkede yaşayan insanlara düşen görev ise entegrasyonun sağlıklı gerçekleştirilebilmesi için doğru altyapının

hazırlanması gerektiğidir. Aksi halde, çok dilli ve kültürlü bir toplumda yetişen bireyler oluşacak ve içinde yaşadıkları toplumla sosyo-kültürel kopukluk yaşadıkları gözlemlenecektir. Çünkü uyum ile birlikte gerçekleşecek sosyal bütünleşme kavramı bir arada düşünülmelidir. Bütünleşme, sadece tek bir grubun sorumluluğunda değildir. Hem göçmenlerin kendisi hem de ev sahibi devlet, kurumlar ve toplumlar bütünleşmeden sorumlu olmaktadır. Bu sayede, bireylerin kendi öz saygılarının gelişimi artacak ve sağlıklı kültürel kimlik entegrasyonu kolaylaşacak, kendine güvenen güçlü topluluklar oluşacak ve bu oluşum toplum tarafından daha çabuk kabul görecektir. Günümüzde bütünleşme (entegrasyon); iş hayatı, barınma, sağlık ve eğitim, dil sorunu, politik alanda katılım, etnik ya da dini kimlikler arası etkileşim, cinsiyet, yaş ve etnik ayrımcılığı içeren ve sabır gerektiren çok yönlü politik bir süreci ifade etmektedir.

Araştırmanın Sorunsalı, Amacı Ve Sınırlılığı

Suriyeli mülteciler Reyhanlı'nın sosyal, ekonomik ve kültürel yapısı üzerinde giderek daha etkin hale gelmektedir. Suriye'de kısa süreli devrimin uzun süreli iç savaşa dönüştüğü bu ortamda artık Suriyeli mülteciler yavaş yavaş misafirlikten ev sahipliğine geçiş yapmaktadır.

Savaşın ilk yıllarında kamplarda ve çadır kentlerde denetim altında tutulan Suriyeli mültecilerin önemli bir bölümü günümüzde yerli halkla birlikte yaşamaktadır. Bu durum yerli halkla uyum ve entegrasyon (bütünleşme) sorununu beraberinde getirmektedir. Bu çalışma sayesinde Suriyeli mültecilerin karşılaştığı zorluklar ve şu anki durumları hakkında bilgi edinmemiz mümkün olacaktır.

Reyhanlı'da yaşayan Suriyeli mültecilerin yaşadığı sorunları saptamak ve bu sorunlara yönelik çözüm önerileri getirmek, Reyhanlıların Suriyeli mültecilere karşı bakış açısını ve düşüncelerini anlamak, Suriyeli mültecilere karşı uygulanacak kamu politikalarına yön verecek veri ve bilgi tabanı oluşturmak bu çalışmanın amaçları arasındadır.

Bu çalışma kapsamında yalnızca ilçe merkezinde yaşayan Suriyeli mülteciler ele alınmıştır. Çalışmada ilçe merkezi olarak kastedilen alan, ilçe belediyesinin sınırlarıdır.

Varsayımlar

- Reyhanlı ilçe merkezinde yaşayan Suriyeli mülteciler Reyhanlı'nın sosyal, kültürel ve ekonomik yapısı üzerinde önemli etkiler doğurmaktadır.
- Reyhanlı'da yaşanan bu istenmeyen değişim yerli halk ile Suriyeli mülteciler arasında bir uyum ve entegrasyon (bütünleşme) sorunu yaşanmasına neden olmaktadır.
- Suriyeli mülteciler ilçe merkezinde kendi sosyo-kültürel kapalı alanlarını inşa etmektedir.

YÖNTEM VE SÜREÇ

Bu çalışmada, Suriyeli mültecilerin kente uyum ve entegrasyon süreçleri bir sınır ilçesi olan Reyhanlı özelinde ele alınmaya çalışılmıştır. Çalışmada mültecilerin uyum ve entegrasyon durumları, sosyo demografik ve sosyo-ekonomik özellikleri üzerinden anlaşılmasına ve analiz edilmeye çalışılmıştır. Araştırmanın örneklemini Reyhanlı'da yaşayan 150 Suriyeli mülteci oluşturmaktadır. Suriyeli mültecilerle yapılan anket çalışmasında; kişisel bilgiler, ilçede karşılaştıkları sorunlar, ilçe yaşamında ne derece yer aldıkları ve entegrasyona (bütünleşmeye) ilişkin sorular bulunmaktadır. Yerel halk ile yapılan anket çalışmasında, yerel halkın mülteci algısını anlamaya yönelik sorular yer almaktadır.

Çalışma, kullanılan kuramsal çerçeve ve araştırma problemine uygun olarak uygulamalı sosyolojik esaslarda yürütülmüştür. Reyhanlı'daki Suriyeli mültecilerin durumlarının ve entegrasyonlarının (bütünleşmenin) incelenmesi, sosyolojik özelliklerinin belirlenmesi, var olan sorunların tespit edilmesi nedeniyle durum saptayıcı bir araştırmadır. Araştırmanın örneklem grubunu Hatay ili Reyhanlı ilçesinde yaşayan, cinsiyet değişkenine göre seçkisiz yöntemle ve kartopu örnekleme tekniğiyle seçilmiş 150 Suriyeli sığınmacı oluşturmaktadır. Birtakım nedenlerden (sığınmacıların araştırmaya katılım konusunda isteksiz olmaları) dolayı, katılımcılarla gerekli güven ilişkisini kurmak ve geçerli anket yapabilmek oldukça zaman almış ve fazla katılımcı bulunamadığından başlangıçta en az 200 olarak hedeflenen anket sayısına ulaşamamıştır.

Reyhanlı ilçesinde yaşayan Suriyeli sığınmacıların yaşamlarını, uyumlarını, entegrasyonlarını sosyo-ekonomik ve siyasi açılardan ele alan bu çalışmada kavramsal ve teorik çerçevenin oluşturulmasında var olan yazılı literatüre başvurulmuş; uygulama aşamasında ise verilerin toplanması için anket ve niteliksel yöntemlerden biri olan yarı yapılandırılmış görüşme (mülakat) tekniği uygulanmıştır.

Suriyeli sığınmacılar ile mülakatlar yapılmış; anket formları, araştırmacı tarafından, yapılan mülakatlar esnasında doldurulmuştur. Suriyeli mültecilerin anavatanlarındaki ve Türkiye'deki yaşam koşulları ile ilgili temel bilgileri ağırlıklı olarak bu anket ve mülakatlar yolu ile elde edilmiştir. Toplam 35 sorudan oluşan anket, 30 kapalı uçlu, 5 açık uçlu sorudan oluşmaktadır. Verilerin analizinde 150 kişinin sorulara verdiği cevaplar dikkate alınmıştır. Araştırmadan elde edilen ham veriler, öncelikle SPSS programına girilerek frekans (f) ve yüzde (%) tabloları

oluşturulmuş, örneklemin genel özellikleri, tablolar halinde gösterilmiştir. Daha sonra araştırmanın amacına göre bazı değişkenler arasındaki ilişkiler, yüzde oranları bakımından yorumlanmıştır.

BULGULAR

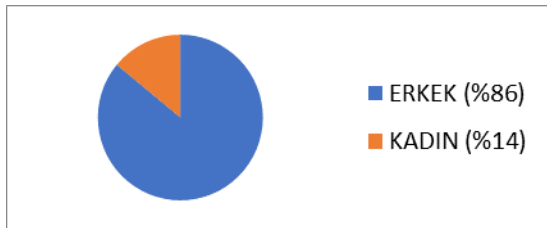
Bu çalışma sonucunda elde edilen bulgular daha önce Suriye vatandaşlığına sahip olan mültecileri Suriye'den ayrılmaya iten faktörler arasında siyasi nedenlerin ve çatışmaların birincil, ekonomik nedenlerin ikincil olduğu; mültecilerin çoğunun Suriye'nin Batı ve Kuzey bölgelerinden gelmiş olduğu; Türkiye seçiminde zincir göç modelinde belirtilen tanıdık ve akraba seçiminin etkili olduğu; Türkiye'ye ulaşmak için insan kaçakçılığı yapan örgütlerle işbirliği yapılarak uzun ve tehlikeli yolculukların göze alındığı; Türkiye'ye ulaşılmasının ardından yine uzun bir bekleme, belirsizlik ve 'vatansızlık' sürecinin yaşandığı; Türkiye'de yerleştikten sonra ev sahibi Türk Toplumunu ile bütünleşmenin ve uyumun gerçekleştiği sonucuna varılmıştır. Araştırma, mültecilerin Suriye'deki ve Türkiye'deki yaşam, uyum ve entegrasyon koşulları ile karşılaştıkları güçlükler çerçevesinde birtakım bilgiler ortaya koymaktadır. Çalışmamızın bulguları değerlendirildiğinde mültecilerin iltica etme nedenlerinin; cinsiyet, yaş, medeni hal, meslek, eğitim düzeyi, yardım alınan kişi yada gruplar (akrabalar) değişkenlerine göre farklılık gösterdiği görülmüştür. Örneklem grubundaki mültecilere aidiyet hissettikleri gruplarla ilgili sorular yöneltilmiştir. Mültecilerin kendilerini bağlı hissettikleri etnik ve milliyet grubuna göre iltica etme eğiliminde oldukları görülmüştür. Örneklem grubumuzdaki bireylerin Reyhanlı'da yaşayan akraba ve tanıdıklarının olması, bu ülkeye sığınma kararı almalarında etkili olmuştur. Bu durum zincir göç modelini yansıtmaktadır. Reyhanlı'da yaşayan tanıdıklarına güvenen kişiler, daha iyi koşullarda yaşayacaklarına inanarak iltica etmektedirler.

Suriyeli Mültecilerin Demografik Ve Sosyo-Ekonomik Özelliklerinin İncelenmesi

Araştırma sırasında, anket soruları cevaplanırken, kimi deneklerin sözlü ifadeleri not alınmıştır.

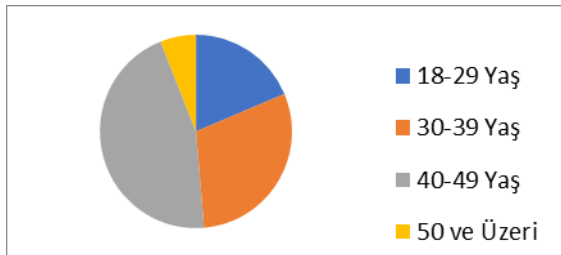
A. Kişisel Bilgiler

Cinsiyet: Ankete katılan Suriyeli mültecilerin % 14'ü kadın, % 86'sı erkektir. Diğer taraftan, ankete katılan Suriyeli kadınlarla yüz yüze görüşmek ya da eşinin yanında konuşmak mümkün olmuştur.

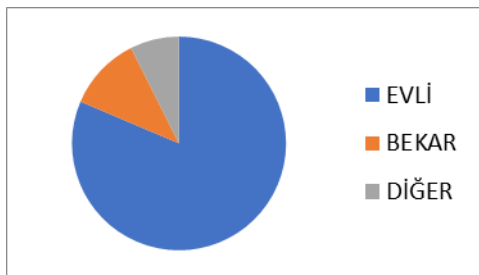
Grafik-1: Cinsiyet

Yaş: Ankete katılan Suriyelilerin % 18,66'sı 18-29 yaş, % 30'u 30-39 yaş, % 45,33'ü 40-49 yaş, % 6'sı ise 50 yaş ve üzerindedir. Ancak anket çalışması yalnızca reşit olanlarla yapıldığı için bu kitle görünürlüğünü yitirmektedir.

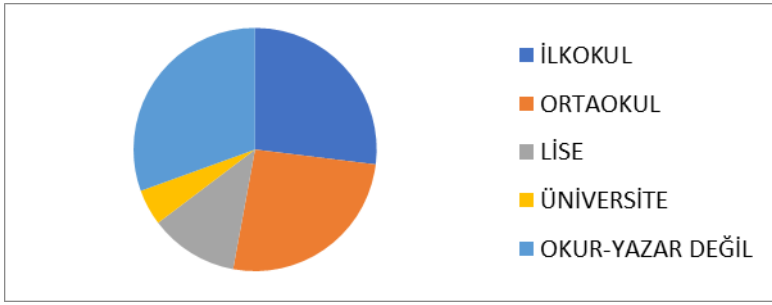
Grafik-2: Yaş

Medeni Durum: Ankete katılan Suriyelilerin % 81,33'ü evli, % 11,33'si bekar. Eşi savaşta ölmüş ya da eşi Suriye'de olup da, bilgi alınamayanların oranı % 7,34'tür.

Grafik-3: Medeni Durum

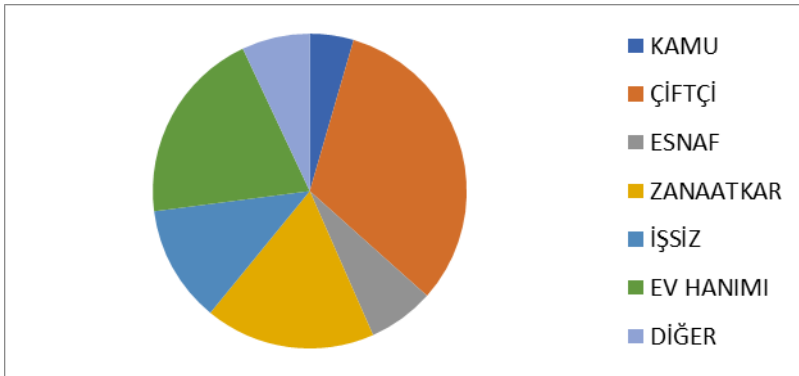
Eğitim Durumu: Suriyeli mültecilerin % 31,7'si okur-yazar değildir. Mültecilerin % 26,5 ilkokul, % 25,5 ortaokul, % 11,6'sı lise, % 4,7'si ise üniversite mezunudur.

Grafik-4: Eğitim Durumu

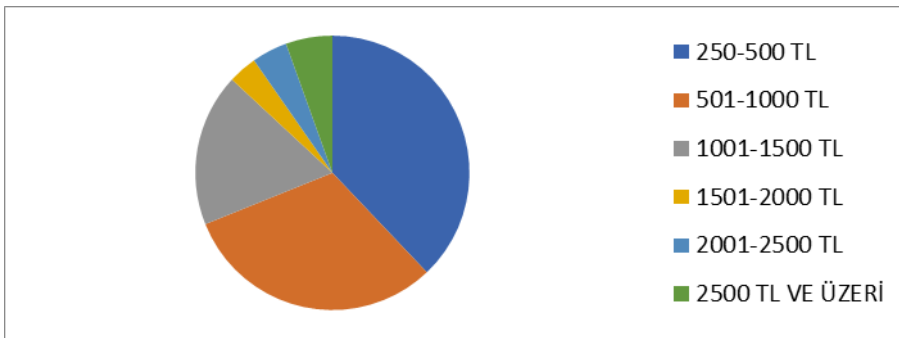
Eğitimde görülen bu ortak yetersizlik iş imkanları bakımından olumsuz sonuçlar doğurmaktadır. Eğitim seviyesi düşük olan her iki topluluk mensupları da aynı örgütsüz iş kollarına (inşaat işçisi, hamal, otoparkçı, gündelikçi, çırak, araba yıkayıcısı vb.) yönelmektedir.

Meslek Dağılımı: Ankete katılan Suriyeli mültecilerin % 4,5'i kamuda çalışmakta, % 32,1'i çiftçi, % 6,8'i esnaf, % 17,5'i zanaatkar, % 7,6'si diğer meslek gruplarında yer almaktadır. Suriyeli mültecilerin % 11,9'ü işsiz olup, % 19,6'sı ev hanımıdır. Suriyeli esnafların bir bölümü Suriye'deki işlerini aynen Reyhanlı'da da sürdürmektedir.

Grafik-5: Meslek Dağılımı

Gelir Düzeyi: Suriyeli mültecilerin % 37,9'ünün aylık geliri 250-500 TL arasındadır. Bu oran toplam Suriyeli mültecilerin 1/3'den fazladır. Mültecilerin % 30,4'ü 501-1000 TL, % 18,6'sı 1001-1500 TL. arasında gelire sahiptir. Mültecilerin % 3,4'ü 1501-2000 TL, % 4,2'si 2001-2500 TL kazanırken, yalnızca % 5,5'i 2500 TL üzerinde aylık gelire sahiptir.

Grafik-6: Gelir Düzeyi

Kişisel verilere genel olarak bakıldığında, Suriyeli mültecilerin yetersizlikleri hemen göze çarpmaktadır. Reyhanlı'ya gelen mültecilerin % 31,7'si okur-yazar değildir. % 32,1'i çiftçi iken, nispeten kentle uyum sağlamaya uygun olan, bir iş sahibi olabilecek esnaf oranı % 6,8 ve zanaatkar oranı % 17,5 olup, bu oranlar oldukça düşüktür. Reyhanlı'da yaşayan Suriyeli mültecilerin çok az bir bölümü yeterli eğitim almış, iş sahibi kimselerden oluşmaktadır. Gelen Suriyeli mültecilerin % 86,9'ünün asgari ücretten daha az bir gelire yaşamaya çalışmaktadır. Kuşkusuz bu yetersizlikler kentle uyum sürecinde önemli sorunlar yaşanmasına neden olacaktır.

B. Reyhanlı'daki Suriyeli Mültecilerin Genel Durumu

Reyhanlı'ya gelen Suriyeli mültecilerin genel durumunun ele alındığı bu bölümde öncelikle Suriyeli mültecilerin Reyhanlı'da kalış süresi ele alınmıştır. Tablo-1'e göre, ankete katılan Suriyeli mültecilerin % 7,3'ü 6 yıl, % 12'si 5 yıl, % 27,3'ü 4 yıl, % 22'si 3 yıl, % 12,6'sı 2 yıl ve % 18,7'si ise son 1 yıldır Reyhanlı'da kalmaktadır. Verilerden anlaşılacağı üzere Suriye'de iç savaş başladığından beri Suriyeli mültecilerin Reyhanlı'ya gelmeye devam etmektedir.

Tablo-1: Reyhanlı'da ne kadar süredir kalıyorsunuz?

	Sayı	Yüzde (%)
1 yıl	28	18,67
2 yıl	19	12,66
3 yıl	33	22
4 yıl	41	27,34
5 yıl	18	12
6 yıl	11	7,33
Toplam	150	100

Reyhanlı'ya gelen Suriyeli mültecilerin barınma koşulları Tablo-2'de görülmektedir. Buna göre, Suriyeli mültecilerin % 53,4'ü kirada oturmaktadır. Suriyeli mültecilerin % 10,1'i ev satın almış, % 6,'sı ise yardımlar sayesinde bir ücret ödemeksizin barınmaktadır. Reyhanlı'da yaşayan Suriyeli mültecilerin % 10,6'sı Reyhanlı'daki akrabalarının yanında misafir olarak kalmakta, % 14'ü daha ucuza geldiği için diğer Suriyelilerle birlikte aynı evi paylaşmaktadır. Böylece kira harcaması aileler arasında bölünmektedir.

Tablo-2: Reyhanlı'da nerede kalıyorsunuz?

	Sayı	Yüzde (%)
Ailem ile kirada oturuyorum	80	53,4
Ev satın aldım	15	10,1
Reyhanlılı akrabalarla kalıyorum	16	10,6
Suriyeli akrabalarla kalıyorum	21	14
Yardım sayesinde ücretsiz oturuyorum	10	6,6
Diğer	8	5,3
Toplam	150	100

Tablo-3 'de Suriyeli mültecilerin iş durumu görülmektedir. Buna göre, bir işte çalışan Suriyeli mültecilerin oranı % 32'dir. İşsiz Suriyeli mülteci sayısı % 68'dir. Suriyeliler önemli bir bölümü çalışmamaktadır. Eğitimsizlik, emek sömürüsü vb. nedenler Suriyelileri çalışma konusunda isteksiz yapmaktadır.

Tablo-3: Reyhanlı'da halihazırda bir işte çalışıyor musunuz?

	Sayı	Yüzde (%)
Evet	47	32
Hayır	103	68
Toplam	150	100

Halihazırda bir işte çalışan Suriyeli mültecilerin en büyük şikayeti çalışma koşulları ve ücretlerdir. Daha az paraya çalışan Suriyeli mültecilerin çalışma koşulları konusunda da tercihte bulunacak durumda değildir.

Suriyeli mültecilerin bir kısmının iş aramama nedeni, emek sömürüsüdür. Ücret ödememe, az ücret verme, zorla çalıştırma, fazla mesai, vaat edilen iş dışında başka bir işte çalıştırma gibi, Suriyeli mültecilerin maruz aldığı emek sömürüsünün farklı biçimleridir.

Uyum ve entegrasyon (bütünleşme) sürecindeki en önemli iki etken olan barınma ve iş ihtiyacının gereği gibi karşılanmaması Suriyeli mültecilerin Reyhanlı ile uyumlu hale gelmesi önünde önemli birer engeldir. Sağlıklı bir konutta oturmayan, kentin iş yaşamında yer almayan kimselerin bir süre sonra kent yaşamından uzaklaştıkları, kendi kapalı dünyalarını oluşturdukları bilenen bir gerçektir. Bu nedenle Suriyeli mültecilerin iş yaşamına katılımı ve bunun önündeki engellerin kaldırılması gerekmektedir. Suriyelilerin üretici hale getirilmesi hem Türk ekonomisi hem de Suriyeli mültecilerin birey olarak ayakta kalması için büyük bir önem taşımaktadır.

Tablo-4: Kamu kurumlarından herhangi bir yardım alıyor musunuz?

	Sayı	Yüzde (%)
Evet	105	70
Hayır	38	25,3
Yanıt Yok	7	4,7
Toplam	150	100

Tablo-4 bakıldığında, Suriyeli mültecilerin % 70'i devletten yardım almakta, % 25,3'ü herhangi bir yardım almamaktadır. Suriyeli mültecilerin % 4,7'si bu soruya yanıt vermemiştir. Suriyeli mültecilere yardım yapan kamu kurumlarının başında AFAD, Hatay İl Göç İdaresi, Hatay Büyükşehir Belediyesi, Reyhanlı Kaymakamlığı ve ilçe belediyesi gelmektedir.

İlçe merkezindeki Suriyeli mültecilere, Kızılay tarafından para ödenmekte olup, dağıtılan bu para anlaşmalı marketlerde kullanılmaktadır. Kamu kurumları dışında sivil toplum kuruluşları ve yerel halk tarafından da mültecilere yardım yapılmaktadır. Bu yardımlar nakdi olmaktan çok, gıda maddesi yardımı, eve yemek gönderme, eski giyeceklerin verilmesi biçimindedir.

Diğer taraftan, Suriyeli mültecilere yönelik yapılan yardımlar konusunda dikkatli olunmalıdır. Ancak giderek yerleşik hale gelen Suriyeli mültecilerin "üretici" hale getirilmesi için yeni politikalar hayata geçirilmelidir. Suriye'de

çok az imkanlarla ve tümüyle devlete bağımlı yaşamaya alışkın Suriyeli mültecilerin Türkiye'de de aynı sorunu yaşamasının önüne geçilmelidir.

Tablo-5: Reyhanlı'da yaşadığınız sorunlar nelerdir?

	Sayı	Yüzde (%)
Dil Bilmeme	13	8,7
İşsizlik	72	48
Sosyal ve kültürel uyum	40	26,7
Sosyal dışlanma	11	7,3
Diğer	14	9,3
Toplam	150	100

Tablo-5'de Suriyeli mültecilere, Reyhanlı'da ne tür sorunlarla karşılaştıkları sorulmuştur. Tablo-5'de verilen cevaplar çokludur. Yani katılımcı birden çok soruya cevap vermiştir. Katılımcıların % 8,7'si dil bilmeme ve % 48'i işsizlik sorunu yaşamaktadır. Kentle uyum ve toplumla bütünleşme sürecinde dil öğrenme ve iş sahibi olma, bir işte çalışma önemli öğedir. Sosyal ve kültürel farklılıkları bir sorun olarak gören Suriyelilerin oranı % 26,7'dir. Her şeye rağmen Suriyeli mültecilerde sosyal anlamda bir dışlanmışlık hissi yaşanmamaktadır. Ankete katılan Suriyeli mültecilerin yalnızca % 7,3'ü sosyal anlamda dışlandığını düşünmektedir. Diğer taraftan, anket çalışmaları sırasında Suriyeli mültecilerin bu tür konularda çok da açık olmadıkları gözlemlenmiştir. Türkiye'yi kırmamak adına bazı konuları cevaplamakta imtina etmektedirler.

Suriyeli mültecilere savaş sonrası ülkelere dönüp dönmeyecekleri sorulmuştur. Suriye'de barış olduğu takdirde Suriye'ye dönmek isteyenlerin oranı % 71,9'dur. Suriye'ye dönmek istemeyenlerin oranı % 28,1'dir. Çapraz veri sorgulamasında, Suriye'ye gitmek istemeyen Suriyeli mültecilerin % 67,5'inin halihazırda Reyhanlı'da bir işte çalıştığı görülmektedir. Nispeten gelir ve yaşam düzeyinin yüksek olduğu Türkiye'de çalışan Suriyeli mülteciler için fırsatlar sunmaktadır. Bu durum bize bir işte çalışmanın kentle uyum ve entegrasyon sürecinde ne derece etkili bir faktör olduğunu göstermektedir.

C. Suriyeli Mültecilerin Kentle Sosyo-Kültürel Uyumu ve Entegrasyonu

Tablo-6'da Suriyeli mültecilere günlük yaşamlarında daha çok kimlerle görüştikleri sorulmuştur. Buna göre, Suriyeli mültecilere % 58'i yalnızca diğer Suriyeliler ile görüşmektedir. Bu oranın yüksek çıkmasında aidiyet ve akrabalık etkilidir. Özellikle Suriyeli gençler yalnızca Suriyeli gençlerle vakit geçirmektedir. Yapılan gözlemler ve edinilen bilgiler ışığında, Reyhanlı'da belli parklarda Suriyeli gençlerin birlikte gezdikleri görülmüştür. Kuşkusuz bu tür mekansal ayrışmalar ve içe kapanıklık yerel halkla uyum ve entegrasyon sürecini sekteye uğratmaktadır.

Tablo-6: Reyhanlı'da kimlerle vakit geçiriyorsunuz?

	Sayı	Yüzde (%)
Diğer Suriyeliler	87	58
Yalnızca ailem	32	21,4
Reyhanlılı akrabalar (varsa)	17	11,3
Reyhanlılı komşular	8	5,3
Diğer	6	4
Toplam	150	100

Tablo-6'ya göre, Reyhanlı'da akrabası olup da, akrabalarıyla görüşen Suriyeli mültecilerin oranı % 11,3'tür. Yalnız ailesi ile vakit geçirenler Suriyeli mülteciler ise, azımsanmayacak bir oranda olup, % 21,4'dür. Küresel çağın getirdiği en yaygın davranış biçimi olan ailece televizyon başında vakit geçirme biçimi Suriyeli mülteciler için de geçerlidir. Reyhanlılı komşuları ile görüşen Suriyelilerin oranı % 5,3'dür.

Tablo-7'ye bakıldığında, Tablo-6'daki ayrışma daha belirgin hale gelmektedir. Tablo-7'den anlaşılacağı üzere Suriyeli mülteciler ya aileleri ya da diğer Suriyeli mültecilerle vakit geçirmektedir. Hafta sonları ailece ilçede dolaşanların oranı % 44, diğer Suriyeli mültecilerle birlikte dolaşanların oranı % 21,3'tür. İki birlikte % 65,3'e ulaşmaktadır. Bu oran bize Suriyeli mültecilerin giderek kapalı bir toplum haline geldiğini göstermektedir. Hafta sonlarını evde geçiren Suriyeli mültecilerin oranı % 15,3'tür. Reyhanlı'da akrabası olup da, akrabasıyla görüşenlerin oranı yalnızca % 14'tür. Suriyeli mültecilerin % 3,3'ü hafta sonları komşuları ile vakit geçirmektedir.

Tablo-7: Reyhanlı'da hafta sonları nasıl vakit geçiriyorsunuz?

	Sayı	Yüzde (%)
Ailece kenti dolaşarak	66	44
Diğer Suriyelilerle birlikte dolaşarak	32	21,3
Ailece evde oturarak	23	15,3
Reyhanlılı akrabalarla birlikte (varsa)	21	14
Komşularla birlikte	5	3,3
Diğer	3	2,1
Toplam	150	100

Reyhanlılı akrabalarla hem görüşme sıklığı hem de birlikte vakit geçirme süresi Reyhanlı'da kalma süresi artıka azalmaktadır. Akrabaları ile görüşen Suriyeli mültecilerin önemli bir bölümü 40 yaş ve üzeridir. En az akrabaları ile vakit geçirenler genç Suriyeli mültecilerdir.

Tablo-8: Eğitim çağındaki çocuklarınızı okula gönderiyor musunuz?

	Sayı	Yüzde (%)
Evet	105	86
Hayır	17	14
Toplam	122	100

Ankete cevap veren, eğitim çağındaki çocuğı olan 122 Suriyeli mülteciye çocuklarını okula gönderip göndermedikleri sorulmuştur. Buna göre, Tablo- 8'de görüldüğü gibi, Suriyeli mülteci çocukların % 86'sı okula gitmektedir.

Tablo-9: Reyhanlı'da aldığınız kamu hizmetlerinden memnun musunuz?

	Sayı	Yüzde (%)
Kesinlikle memnunum	35	23,6
Memnunum	62	41,4
Kararsız	26	17,3
Memnun Değilim	20	13,2
Kesinlikle Memnun Değilim	7	4,5
Toplam	150	100

Suriyeli mültecilere kamu hizmetlerinden memnun olup olmadıkları sorulmuştur. Tablo-9'da yer alan veriler Suriyeli mültecilerin önemli bir bölümünün kamu hizmetlerinden memnun olduğunu göstermektedir. Buna göre, ankete katılan Suriyeli mültecilerin % 23,6'sı kamu hizmetlerinden kesinlikle memnun, % 41,4'ü memnun iken, memnun olmayanların oranı % 13,2'dir. Kamu hizmetlerinden kesinlikle memnun olmayanların oranı ise % 4,5'tir. Bu konuda kararsız olanların oranı % 17,3'dür.

Tablo-10: Türkiye'de yaşamaktan ne kadar memnunsunuz?

	Sayı	Yüzde (%)
Kesinlikle memnunum	44	29,6
Memnunum	87	57,9
Kararsız	11	7,5
Memnun Değilim	5	3,2
Kesinlikle Memnun Değilim	3	1,8
Toplam	150	100

Suriyeli mültecilere Türkiye'de yaşamaktan memnun olup olmadıkları sorulmuştur. Tablo-10'da görüldüğü gibi, Suriyeli mültecilerin önemli bir bölümü her şeye rağmen Türkiye'de olmaktan memnundur. Ankete katılan Suriyeli mültecilerin % 29,6'sı Türkiye'de bulunmaktan kesinlikle memnun, % 57,9'ü memnun iken, memnun olmayanların oranı yalnızca % 3,2'dir. Türkiye'de bulunmaktan kesinlikle memnun olmayanların oranı % 1,8'dir. Bu konuda kararsız olanların oranı % 7,5'dir. Suriyeli mültecilerle yapılan görüşmelerde de görüldüğü gibi, zor günlerinde kendilerini terk etmeyen, misafir eden Türk halkına büyük minnet duymaktadırlar. Suriyeli mülteciler her şeyden önce güvenli tarafa geçtikleri için kendilerini şanslı görmektedir. Özellikle televizyonlarda yer alan IŞİD saldırıları, Rusya'nın hava bombardımanı, artan kent kuşatmaları karşısında Suriyeli mülteciler için Türkiye güvenli alanı temsil etmektedir.

D. Reyhanlılıların Bakış Açısıyla Suriyeliler

Yerel halka öncelikle "Suriyeli mültecilerin Türkiye'ye kabul edilmelerini doğru buluyor musunuz?" sorusu yöneltilmiştir. Tablo-11'e göre, yerel halkın % 74,2'si Suriyeli mültecilerin Türkiye'ye kabul edilmesini doğru bulmaktadır. Yerel halkın % 25,8'i Suriyeli mültecilerin Türkiye'ye gelmesini doğru bulmamaktadır. Bu konuda olumsuz görüşün artmasında Suriyeli mültecilerin ilçe merkezinde daha da görünür hale gelmesinin etkisi büyüktür. Ancak halkın çoğunluğu meseleye İslam kardeşliği açısından bakmakta, zor durumda olan Suriyeli mültecilerin kabulünde bir sakınca görmemektedir.

Tablo-11: Suriyeli sığınmacıların Türkiye'ye kabul edilmelerini doğru buluyormusunuz?

	Sayı	Yüzde (%)
Evet	111	74,2
Hayır	39	25,8
Toplam	150	100

Tablo-12: Suriyeli sığınmacılara devlet tarafından yapılan yardımları doğru buluyor musunuz?

	Sayı	Yüzde (%)
Evet	85	56,6
Hayır	65	43,4
Toplam	384	100

Yerel halka yöneltilen bir başka soru, devlet tarafından Suriyeli mültecilere yapılan yardımları doğru bulup bulmadıklarına ilişkindir. Tablo-12'den anlaşılacağı üzere, yerel halkın % 56,6'sı Suriyeli mültecilere yardım yapılmasını doğru bulurken, % 43,4'ü yapılan yardımları doğru bulmamaktadır.

Yerel halka, "Suriyeli mülteciler hakkındaki düşünceleriniz, Suriyeli mültecilerin Reyhanlı'ya geldikten sonra değişti mi? sorusu yöneltilmiştir. Yerel halkın % 70,2'si Suriyeli mültecilere yönelik savaş öncesi algılarının değiştiğini dile getirmiştir. Suriyeli mültecilere karşı bakış açısı değişmeyenlerin oranı % 29,8'de kalmıştır. Suriyeli mülteciler geldikten sonra, bakış açısı değişen % 70,2'lik gruba ayrıca bakış açılarının hangi yönde değiştiği sorulmuştur. Bakış açısı değişen yerel halkın % 71,8'i Suriyeli mültecilere karşı bakış açısının olumsuz yönde değiştiğini söylerken, yalnızca % 28,2'si olumlu yönde bir değişim geçirdiğini ifade etmektedir.

Tablo-13'de Yerel halka Suriyeli mültecilerin ilçede neden oldukları sorunların neler olduğu sorulmuştur. Katılımcılar bu soruda birden fazla seçenek işaretleme imkanına sahiptir. Buna göre yerel halkın en çok şikayetçi oldukları konu % 67,6 ile kira ve ev fiyatlarındaki artıştır.

Ankete katılan yerel halkın % 45,9'u Suriyeli mültecilerin gelişinin Reyhanlı'daki kamu hizmetlerinde bir yavaşlama neden olduğunu söylemektedir. Reyhanlı'da kamu kurumları zaten büyük bir yük altındadır. Bu yüke bir de yaklaşık 110 bin Suriyeli mültecinin yükü eklenmiştir.

Tablo-13: Sizce Suriyeli sığınmacıların Reyhanlı'da neden olduğu sorunlar nelerdir?

	Sayı	Yüzde (%)
Kira ve ev fiyatları arttı	101	67,6
Kentteki kamu hizmetlerinin yükü arttı	69	45,9
Dilenci sayısı arttı	52	34,9
Kentin ahlaki yapısı zarar görüyor	60	40,4
İşsizlik yaygınlaştı	55	36,9
Diğerleri	20	13,6

Tablo-13'e göre, Suriyeli mülteciler nedeniyle işsizliğin yaygın hale geldiğini söyleyenler yerel halkın oranı % 36,9'dur. Suriyeli mülteciler özellikle boyacı, oto tamircisi, parkeci, terzi, fırıncı vb. zanaat dalları ile inşaat işçiliği, hamallık, gündelikçilik vb. alt gelir grubuna yönelik örgütsüz iş kolları üzerinde büyük baskı yaratmaktadır. Bu nedenle, Suriyeli mültecilere karşı en fazla tepki duyan meslek grubu işsizler ve zanaatkarlardır. En az tepki gösteren meslek grubu kamu çalışanlarıdır. Hem daha çok paylaşılabilecek hale gelen kamu yardımları hem de azalan işçi ücretleri ve iş imkanları nedeniyle Suriyeli mültecilere karşı en sert tepkiyi alt gelir grupları göstermektedir.

Tablo-14: Suriyeli sığınmacıların Reyhanlı'da suç oranlarını artırdığını düşünüyor musunuz?

	Sayı	Yüzde (%)
Evet	84	56
Hayır	66	44
Toplam	150	100

Yerel halkın üzerinde durduğu bir diğer konu Suriyeli mültecilerin Reyhanlı'da suç oranlarını artırdığı iddiasıdır. Tablo-14'de görüldüğü gibi, ankete katılanların azımsanmayacak bir bölümü, % 56'sı Suriyeli mültecilerin suç oranlarında artışa neden olduğunu düşünmektedir. Bu konuda Reyhanlı İlçe Emniyet Müdürlüğü kamuoyu ile veri paylaşmadığı için sağlıklı bir sonuca ulaşmak mümkün değildir. Ancak bu artışın daha çok toplumsal tepkiden kaynaklandığı düşünülmektedir.

Yerel halka Suriyeli mülteciler ile yaşamaktan memnun olup olmadıkları sorusu yöneltilmiştir. Tablo- 15'den anlaşılacağı üzere, yerel halkın % 56,7'si Suriyeli mülteciler ile birlikte yaşamaktan kesinlikle memnun, % 22,7'si memnun iken, memnun olmayanların oranı % 14'tür. Suriyeli mülteciler birlikte yaşamaktan kesinlikle memnun olmayanların oranı % 2'dir. Bu konuda kararsız olanların oranı % 4,6'dır.

Tablo-15: Suriyeli mültecilerle birlikte yaşamaktan memnunsunuz?

	Sayı	Yüzde (%)
Kesinlikle memnunuz	85	56,7
Memnunuz	34	22,7
Kararsız	7	4,6
Memnun Değilim	21	14
Kesinlikle Memnun Değilim	3	2
Toplam	150	100

Memnuniyet sorusuna genel olarak bakıldığında, memnun olanlar oranı toplamda % 34,8 iken; memnun olmayanların oranı % 41,9'dür. İki görüş arasında belirgin bir fark yoktur.

Yerel halka, Suriyeli mültecilerin Reyhanlı'daki yerel halka uyum sağlamada ve entegrasyon (bütünleşme) konusunda başarılı olup olmadıkları sorulmuştur. Yerel halkın % 66,4'ü Suriyeli mültecilerin uyum sağlamada ve entegrasyonda başarılı oldukları görüşündedir. Aksi görüşte olanların oranı % 33,6'dır.

Tablo-16: Sizce Reyhanlı'da yaşayan Suriyeliler, yerel halka entegre oldu mu?

	Sayı	Yüzde (%)
Evet	100	67
Hayır	50	33
Toplam	150	100

Son olarak, Suriyeli mültecilere “Türkiye’nin Afrin Operasyonunu (Zeytin Dalı Harekatını) nasıl buluyorsunuz?” sorusu yöneltilmiştir. Katılımcıların % 72’ sinin bu harekatı doğru bulduğunu ve teröristlere karşı yapılması gerektiğini ifade etmişlerdir. Bu harekatı doğru bulmaların oranı ise % 28’ dir.

Tablo-17: Türkiye’nin Afrin Operasyonunu (Zeytin Dalı Harekatını) nasıl buluyorsunuz?

	Sayı	Yüzde (%)
Doğru buluyorum	108	72
Doğru bulmuyorum	42	28
Toplam	150	100

SONUÇ VE ÖNERİLER

Türkiye bir sınır komşusu olarak Suriye’de yaşanan iç savaştan en fazla etkilenen ülkedir. Türkiye’deki Suriyeli mülteciler giderek daha da kalıcı hale gelmektedir. Bu durumda Suriyeli mültecilerin misafirliğinden ziyade uyum ve entegrasyon (bütünleşme) sorunundan bahsetmek daha akıllıca olacaktır. Bu anlamda uyum sürecini, entegrasyonu bu süreçteki yanlış ve doğruları iyi analiz etmek gerekmektedir. Çalışmamızdaki Reyhanlı örneği bize bu konuda bazı ipuçları vermektedir. Reyhanlı’ya gelen Suriyeli mültecilerin önemli bir bölümü bir mesleği olmayan, eğitim seviyesi düşük kimselerden oluşmaktadır. Bu eğitimsiz işgücü Reyhanlı’da hem ücret seviyesini düşürmekte hem de iş gücü bakımından önemli bir rekabete neden olmaktadır. Bu durum, Reyhanlı alt gelir grupları içinde ciddi bir tepki yaratmaktadır.

Suriyeli mültecilerin Reyhanlı’da yaşadıkları sorunlar arasında işsizlik, sosyal ve kültürel farklılıklar ve emek sömürsü yer almaktadır. Suriyeli mülteciler kendilerine yönelik bir sosyal dışlanmadan şikayetçi değildir. Tüm sorunlara rağmen Suriyeli mültecilerin büyük bir çoğunluğu Türkiye’de bulunmaktan memnundur.

Yerel halk, Suriyeli mültecilerin Türkiye’ye kabul edilmesini doğru bulmaktadır. Diğer taraftan, yerel halk kira fiyatlarında artış, işsizliğin yaygınlaşması, kamu hizmet yükünün artışı, toplumsal düzenin bozulması, ahlaki değerlerin aşınması konularında Suriyeli mültecilerden şikayetçidir.

Çalışmanın anket sonuçları çalışmanın varsayımları ile uyumludur. Suriyeli mülteciler Reyhanlı’da her alanda önemli bir etki yaratmaktadır. Bu etkiye karşı toplumda bir tepki oluşmaktadır. Özellikle istihdam alanında büyük bir rekabet yaşanmaktadır. Sosyal ve kültürel farklılıklar, artan işsizlik Suriyeli mülteciler ile yerel halk arasında gerginliklere neden olmaktadır. Bu gerginlik karşısında Suriyeli mülteciler, uyum sağlamak yerine kendi iç dünyalarına çekilmektedir. Bu içe kapanma sonucunda ileride daha derin bir mekansal ve kültürel ayrışma beklenmelidir. Yaşanabilecek bu ayrışmayı önlemek amacıyla Suriyeli mültecilere yönelik dil ve meslek edindirme kursları açılmalı, özellikle Suriyeli çocukların okula devamı sağlanmalıdır. İş hayatında giderek yaygınlaşan Suriyeli emek sömürsünün önüne geçilmelidir. Suriyeli mültecileri üretici hale getirmek için önlemler alınmalıdır. Suriyeli nitelikli iş gücü tespit edilmeli, bunlara yönelik yeni iş imkanları yaratılmalıdır. Suriyelilerin iş sahibi olmadan yerel halka, yaşanılan mekana uyum sağlaması ve bütünleşmesi (entegrasyonu) mümkün değildir.

Uyum süreci ve entegrasyon karşılıklı bir etkileşimdir. Dolayısıyla hem yerel halkın hem de Suriyeli mültecilerin karşılıklı adımlar atması gerekmektedir. Yerel halkın Suriyeli mültecileri "ötekileştirici" bir söylemden kaçınması gerekmektedir. Yerel halk Suriyeli mültecileri bir yük olarak görmekten vazgeçip, birlikte üretken olmanın yollarını aramalıdır. Diğer taraftan, Suriyeli mültecilere Türkiye’deki mevcut kanun ve kurallara uymak zorunda oldukları, açtıkları işyerlerinde Türklerle aynı kurallara tabi oldukları, geldikleri toplumla uyum ve bütünleşme içinde yaşamının bir gereklilik olduğu anlatılmalıdır. Yerel halkla uyum ve entegrasyon konusunda yerel yönetimlere büyük görevler düşmektedir. Türkiye’de bu konu merkezi idarenin bir görevi olarak algılanmaktadır. Yerel yönetimler yalnızca sosyal yardım görevinde bulunmaktadır. Oysa ki özellikle belediyelerin uyum ve entegrasyon sürecinde etkinliği sürecin başarısında büyük önem taşımaktadır.

Özetle; Suriye’den Türkiye’ye gelerek sığınma talebinde bulunan kişilerin kendi ifadeleri ve sorunlarına bakış açılarına dayanarak yapılan araştırmanın sonuçlarına göre; iltica etme nedenleri “itme-çekme” göç modellerine uygunluk göstermektedir. Yine aynı şekilde mültecilerin ev sahibi ülke halkıyla evlilik yaptıkları ve bu durumun bazı kriterlere bağlanması, iş gücü olarak kullanılmaları, inşaat ve tarla işlerinde çalıştıkları gözlemlenmiştir. Ev sahibi ülkenin sağladığı imkanları kullanmayıp halka sattıkları böylece gelir elde etmeye çalıştıkları bilgisine ulaşılmıştır. Zaman zaman halkla bazı çatışmalar da yaşadıkları olmuştur.

KAYNAKÇA

AFAD (2013). Türkiye’deki Suriyeli Sığınmacılar 2013 Saha Araştırması Sonuçları, AFAD Yayını, Ankara

KAMER (2013). Suriyeli Mülteciler: Dışarıda Kalanlar-İhtiyaç Analizi Raporu, kamer.org.tr.(Erişim:20.03.2024 saat 21.54)

ORSAM (2015). Suriyeli Sığınmacıların Türkiye’ye Etkileri, Ankara.

Toros, A. (2008), *Sorunlu Bölgelerde Göç*, Global Strateji Enstitüsü, Ankara.

Yalçın, C. (2004), *Göç Sosyolojisi*, Anı Yayıncılık, Ankara.

(<http://www.dw.com/tr/suriyeliler-t%C3%BCrkiyede-kal%C4%B1c%-C4%B1/a-18654827> ,05.03.2024).

(<http://multecihaklari.org.tr/sik-sorulan-sorular/>, 20.02.2024).